

Λευ. Βερίου. 338/1916.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΟΥ

ΑΠΟΜΑΧΟΣ,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΑ'. (ΑΘΗΝΗΣ, 30 'Απριλίου 1860.) ΑΡΙΘ. 11.

Και πάλιν περί στρατοπέδων (βρα φυλλάδιον 9ον),

Ἴνα τελειώσωμ ἐν ὅσα εἶπομεν περί ἀναποφεύκτου ἀνάγκης συγκροτήσεως στρατοπέδων ἐν εἰρήνῃ, παραθέτομεν περιεκτικὰς τινὰς τῆς ἡμερησίας διαταγῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος, κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἐν Σιαλῶνι στρατοπέδου, τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀφορώσας.

« Στρατιῶται! Σᾶς ἤνωσα ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησίν μου, διότι εἶναι ὠφέλιμον οἱ στρατοὶ νὰ πορίζωνται ἐκ τῆς κοινῆς τῶν στρατοπέδων ζωῆς τὸ αὐτὸ πνεῦμα, τὴν αὐτὴν παιθαρλίαν, τὴν αὐτὴν διδασκαλίαν. — Οἱ Ῥωμαῖοι, εἶπεν ὁ Μοντέσκιος, ἐθεώρουν τὴν εἰρήνην ὡς γυμνάσιον, τὸν πόλεμον ὡς ἐφαρμογὴν, τὰ δὲ ἐπιτυγχανόμενα ἀποτελέσματα παρὰ νέων στρατῶν ὡς τὸν καρπὸν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐν εἰρήνῃ ἐπιπόνων σπουδῶν των. — Τὸ στρατόπεδον τοῦτο λοιπὸν δὲν θέλει εἶσθαι μάταιον θέαμα πρὸς τέρψιν τῆς κοινῆς περιεργείας, ἀλλὰ σοβαρὸν καὶ ὠφέλιμον σχολεῖον, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα, ἐὰν ποτὲ ἡ πατρίς ἀπὸ Σᾶς λάβῃ ἀνάγκην, εἶναι πρόδηλα. »

Δὲν σφάλομεν ὅθεν ἐὰν ἐπαναλάβωμεν ὅτι ἡ γενομένη ἤδη ἔναρξις συγκροτήσεως στρατοπέδων, παρ' ἡμῖν, εἶναι καρποφόρος ἐποχὴ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν, διότι τοιαύτη ἡ ἀρχὴ τῶν στρατοπέδων ἐστίν· ἀλλ' ἵνα ἀποβῇ καὶ πράγματι τοιαύτη, εἰς

ἡμᾶς μόνον ἀνήκει νὰ εὐχρηθῶμεν κατάλληλον καὶ ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν καὶ μερικῶν τῆς στρατοπεδεύσεως ἀρχῶν, περὶ ἧς οὐδόπως διστάζομεν, διότι ἡ ἔναρξις μόνη τῆς πραγματοποίησεως τοιαύτης ὑψηλῆς διὰ τοὺς στρατοὺς ιδέας ἀρκετὰ ἐχέγγυα παρέχει.

Προβαίνοντες ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς γενικῆς ιδέας μας, ἀπέχομεν τοῦ νὰ ἐμβῶμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς στρατοπεδεύσεως, καθὼς ἀπλουστάτας καὶ μὴ ἀναγομένας εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τακτικὰς τινὰς ὁδηγίας· ἵνα μεταδῶμεν ὅμως εἰς τὸ κύριον σημεῖόν μας, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὀχύρωσις τῶν στρατοπέδων, ἀπτόμεθα ἀκροθιγῶς ὅ,τι καθίσταται ἀναπόφευκτον. Λέγομεν ὅθεν, οἰαδήποτε καὶ ἀντὶ τῆς ἡ στρατοπεδεύσεως, ὑπὸ σκηνᾶς ἢ καλύβας, ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐπὶ κατοικημένου μέρους, (καὶ σκηνᾶς μὲν μεταχειρίζονται εἰς τὰ πρόσκαιρα στρατόπεδα, καλύβας δὲ εἰς τὰ μόνιμα, διότι ἡ κατάρτισις τῶν πρώτων δὲν ἀπαιτεῖ ἢ ὥρων τινῶν ἐργασίαν καὶ ὀλιγοδάπανος ἐστὶν, ἐν ὧ ἢ τῶν δευτέρων ἀπαιτεῖ 6—15 ἡμερῶν διάρκειαν, καὶ πολυδάπανος εἶναι), ἀπαιτεῖται ἡ ἐκλογὴ τῆς θέσεως νὰ πληροῖ εἰς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ στρατοπέδου τὴν εὐχέρειαν, τὴν εὐκολίαν τῶν συγκοινωνιῶν, τὴν προμήθειαν ξύλων, ὕδατος, ζωοτροφῶν καὶ ἵπποφορβῆς.

Ἡ ἐκλογὴ τῆς θέσεως γίνεται παρὰ τοῦ στρατοπεδάρχου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανονικῶν κατοπεύσεων, τῶν γενομένων προηγουμένως· παρὰ τε τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἐπιτελῶν καὶ τοῦ μηχανικοῦ.

Ὁ στρατοπεδεύων πρέπει νὰ προῦποθέτῃ πάντοτε κατ' ἐναντι αὐτοῦ ἐχθρικὸν στρατὸν ἔτοιμον νὰ τῷ ἐπιτεθῇ· ὁφείλει ὅθεν νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀσφάλειαν τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς πρὶν καταστῆναι νὰ στρατοπεδεύσῃ, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ καὶ πεζικοῦ, καὶ τῆς κατοχῆς διὰ φρουρῶν τῶν κατοικῶν, πηγῶν ὕδατος, κτλ. εἴτα ν' ἀναπτύξῃ τὸ μέτωπον τῆς μάχης, κατὰ τὰς στρατηγικὰς τοῦ ιδέας, ἵνα γνωρίσῃ εἰς

στον σῶμα τὴν θέσιν, ἧτις τῷ ἀνήκει, ἐν περιπτώσει προσβολῆς· κατόπιν νὰ προβῇ εἰς τὴν στρατοπεδεύσιν τὴν γενομένην ὀπισθεν καὶ παραλλήλως τῆς τάξεως τῆς μάχης, καὶ τέλος εἰς τὴν ταχείαν ὀχύρωσιν τοῦ στρατοπέδου.

Τὸ σχῆμα τοῦ στρατοπέδου ὑπόκειται ὀλοκλήρως εἰς τὴν τάξιν τῆς μάχης, ἧτις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ ἀπὸ στρατηγικᾶς θεωρίας μὴ ὑποκειμένας εἰς κανόνας. Ἡ ὀχύρωσις ὅμως τοῦ στρατοπέδου ἀνήκει ὀλοκλήρως εἰς τὰ συστήματα τῆς ὀχυρωτικῆς, καὶ τούτων προτιθέμεθα νὰ δεῖξωμεν τὸ καταλληλότερον.

Εἰς Σιαλὸν κατασκευάσθησαν, ὡς προεῖπομεν, τὰ λευκὰ ἔργα (ἐπονομασθέντα οὕτω, εἴτε διότι τὸ χρῶμα τῶν γαιῶν ἦτο λευκόν, εἴτε πρὸς ἀνάμνησιν τῶν παρὰ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ κατασκευασθέντων ἐνώπιον τῆς Σεβαστουπόλεως ἔργων) καλύπτοντα τὴν ἀριστερὰν πτέρυγαν τοῦ πεζικοῦ. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς ὀχυρωμένης γραμμῆς ἦτον ἀπλοῦν προμαχωνικὸν ἔργον τῆς πρόσκαιρου ὀχυρωτικῆς, συστήματος τοῦ Ῥογνιάτ.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ τοιοῦτου ἔργου μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἐὰν, ὡς ἐλπίζεται, τὸ στρατόπεσον τοῦ Σιαλὸν καταστῆ μόνιμον, ἅπαν θέλει ὀχυρωθῆ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο. Καὶ διότι λοιπὸν τὸ σύστημα τοῦ Ῥογνιάτ ἐγένετο παρὰ τοῖς Γάλλοις παραδεκτὸν, καὶ διότι αἱ ἀρχαὶ του εἰσὶ προτιμητέαι τῶν ἄλλων συστημάτων· προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξήγησίν του μὲ τὸν καταληπτότερον παρὰ πάντων τρόπον.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐστρατοπέδευον συνήθως εἰς ἀπόστασιν βολῆς τῶν μηχανῶν τοῦ πολέμου, ἦτοι εἰς τριακοσίας ὀργυῖας μακρὰν τοῦ ἐχθροῦ, οἱ καλῆτεροι δὲ στρατηγοὶ τῆς ἐποχῆς μας ἐμίμησαν τούτους· εἶδομεν ὅθεν αὐτοὺς καὶ νὰ προσεγγίζωσι τὰ στρατόπεδα τῶν ἀντιπάλων των, νὰ τὰ στενοχωρῶσι μέχρι βολῆς κανονίου διὰ νὰ τὰ ἔχωσιν ἀκαταπαύτως ὑπὸ τὴν ὄρασίν των, νὰ κατασκοπεύωσι τὰς κινήσεις ἵνα μηδενίζωσι τὰς ἐπι-

χειρήσεις των, να ώρελώνται και δράττωσι δι' έαυτούς όλας τὰς εὐνοϊκὰς παραστάσεις· τὸ ζήφος τέλος κρατοῦντες πάντοτε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐχθροῦ των, ἦσαν έτοιμοὶ νὰ τὸ καταφέρωσιν εἰς πᾶν ψευδὲς βῆμα αὐτοῦ. Ἀναμνήσωμεν τὰς σοφὰς έκστρατείας τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου καὶ τοῦ Βάλσταϊν, τοῦ Τουρὲν καὶ τοῦ Μοντεκούκουλι, καὶ θέλομεν εὔρει πάντοτε σχεδὸν τοὺς μεγάλους τούτους στρατηγούς έστρατοπεδευμένους εἰς βολὴν κανονίου μακρὰν τοῦ ἀντιπάλου αὐτῶν.

Ἄλλ' ἡ φύσις παρουσιάζει πάντοτε θέσεις εὐνοϊκὰς τῶσιν πλησίον τοῦ ἐχθροῦ; Ὅχι βέβαια! Ἐν τοιαύτῃ οὖν περιστάσει ἄς πράττωμεν ὡς οὗτοι, ἄς ἀναπληρώσωμεν τὴν ἔλλειψιν τῶν φυσικῶν ὀχυρώσεων διὰ τῶν τεχνικῶν. Οἱ προῤῥηθέντες μεγάλοι στρατηγοὶ ἀνεκίνουν τὴν γῆν, κατεσκευάζον χαρακώματα, καὶ μετεποιοῦν, δι' ἐργασίας τινῶν ὥρων, θέσιν λίαν ἀδύνατον, εἰς ἀνάλωτον σχεδόν. Διχτί οὖν νὰ μὴ τοὺς μιμηθῶμεν; ἢ μήπως διὰ τῆς ἀνακινήσεως ταύτης τῆς γῆς οἱ Ῥωμαῖοι δὲν κατέκτησαν ὅλον τὸν κόσμον;

Ἄφ' ὅλους τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς, οἱ Τοῦρκοὶ μόνοι διατήρησαν τὴν συνήθειαν τοῦ χαρακῶνεν τὰ στρατόπεδά των (έννοεῖται ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἀκμῇ των), συνήθεια ἣτις ἤθελε διορθῶναι κατὰ τι τὴν ἀταξίαν καὶ ἀπειθειαν τοῦ στρατοῦ των, ἐὰν ἦτο δυνατόν ἄλλο τι ν' ἀντικαθιστᾶ τὴν τάξιν καὶ τὴν πειθαρχίαν. Οἱ λοιποὶ λαοὶ ἡμέλων συνήθως νὰ ὀχυρῶνται, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι τὰ ἀδιαπέραστα ἀπὸ τὰς βολὰς τοῦ κανονιοῦ χαρακώματα ἀπαιτοῦσι χρόνον καὶ ἐργασίαν πολλήν, διὰ νὰ ᾧσιν έτοιμαεῖς τὴν στιγμήν τῆς ἀνάγκης· καὶ οὐαί θέσεις, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ καθέξῃ στρατός τις, ὑποβαλλόμεναι εἰς τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ καὶ εἰς τὰ μεταβολὰς τοῦ πολέμου, εἰσὶν ἀβέβαιοι καὶ ἀπροσδιόριστοι, ὅσπερ δὲν ἠδύναντο νὰ τὰς προῤῃδωσι καὶ ὀχυρώσωσιν αὐτάς.

Βέβαιός ἡ κρίσις αὕτη εἶναι ἄρκετὰ ὀρθή, πλὴν πολλὰ ὀλίγα προκαταβολικῶς χαρακωμένοι θέσεις ὑπάρχουσι, τὰς ἑ-

ποίας ὁ ἐχθρὸς δύναται νὰ ἐγκυταλείψῃ χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς περιτροφήν, καὶ οὕτω χάσῃ τὴν συγκοινωνίαν τοῦ μετώπου του. Ἐξ' ἄλλου τὰ ἐνχρήσει σήμερον χαρακώματα δὲν ἀπαιτοῦσι πρὸς ἐκτέλεσίν των πολλὸν καιρὸν, ἀλλ' οὔτε εἶναι δυνατόν, παρὰ πολλὰ σπανίως νὰ εὐρεθῇ τις εἰς θέσιν φυσικῶς ὑπερασπισμένην, ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην τοιαύτης. Ἐπάναγκες ὄθεν, ἅμα στρατός τις ἀφιχθῆ κατέναντι τοῦ ἐχθροῦ, νὰ στρατοπεδεύῃ καὶ ἀμέσως ν' ἀσχολῆται εἰς τὴν ὀχύρωσίν του. Ἐὰν δὲ τὰ χαρακώματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίσει ἀφ' ἐσπέρας, δὲν ᾧσιν έτοιμα μέχρι τῆς πρωίας, ταῦτα τῷ ἀποδαινουσιν ἀνωφελεῖ, διότι τὴν ἐπαύριον ὁ ἐχθρὸς τὸν προσβάλλει, ἢ κάλλιον τὸν βιάζει διὰ τῶν κινήσεων καὶ ἐλιγμῶν του ν' ἀλλάξῃ θέσιν. — Ἀναγκαῖον οὖν ἀποδίνει διὰ τὴν ὀχύρωσιν θέσεώς τινος νὰ παραδεχθῶμεν σύστημα χαρακώσεως, μὴ ἀπαιτοῦν πλειοτέραν τῆς μιᾶς νυκτὸς ἐργασίαν· τὰ χαρακώματα ταῦτα, εἶναι ἀληθές, δὲν θέλουσιν εἶσθαι ἀδιαπέραστα ἐκ τῆς σφαίρας τοῦ κανονίου, καὶ μάλιστα ἐκείνης τῶν ῥαβδωτῶν κανονίων, ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; τὸ οὐσιῶδες εἶναι οἱ ὑπερασπιστὰί τούτων νὰ ᾧσι προφυλαγμένοι ἀπὸ τὰ πολύβολα τῶν κανονίων, τὰς σφαίρας τῶν τουφεκίων, τὸ ζήφος καὶ τὴν λόγχην ἑκατοντάκις κινδονοδεστέραν τῶν σφαιρῶν τοῦ κανονίου. Οἱ πάλαι τῶν Ῥωμαίων δὲν ἦσαν ἀδιαπέραστοι ἀπὸ τοὺς Καταπέλτας, κ' έντοσοῦτω δὲν ἡμέλων ποτὲ οὗτοι νὰ κυκλώνωσιν ἀνὰ πᾶσαν ἐσπέραν τὸ στρατοπεδόν των με τοιοῦτου εἴδους χαρακώματα.

Τὰ πρόσκαιρα χαρακώματά μας, ἔργον μιᾶς νυκτὸς, δὲν θέλουσιν εἶσθαι παρὰ προετοιμασμένα πεδία τῆς μάχης, σχήματος ἐπιμήκου, ὡς ἐκείνου τῆς τάξεως τῆς μάχης καὶ τοῦ στρατοπέδου μας. Δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν περιβολὰς κλειστάς, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι, χωρὶς νὰ πέσωμεν εἰς ἔργα τρομερὰ, διότι οἱ βραχιόνες εἰσὶν σήμερον ὅλως δυσανάλογοι τῶν ὀπλων, ἐλαττωθειῶν ἀφ' ἐνὸς τῶν πρὸς ἐργασίαν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, καὶ ἀξήγητων ἀπ' ἐτέρου τῶν καταστρεπτικῶν τοῦ πολέμου μέσων.

Ἀδύνατον οὖν ἀποδύναται τὰ πρόσκαιρα ὀχυρώματά μας ν' ἀνθίσταται ὡς τὰ τῶν Ῥωμαίων, ἄλλως ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἶναι ν' ἀποφεύγωμεν τοῦ νὰ κλεισθῶμεν εἰς συνεχεῖς γραμμάς, αἵτινες ἤθελον εἶσθαι πρόσκομμα εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν στρατευμάτων μας, ἀναγκαζομένων οὕτω εἰς τὰς ἐξόδους καὶ τὴν ἐπιστροφὴν των, νὰ διέρχωνται στενὰ διαφράγματα ὑπὸ τὸ κανόνιον τοῦ ἔχθρου. Ὁ Τουρέν, ὅστις δὲν ἠμέλει ποτὲ νὰ ὀχυρώσῃ τὸ στρατοπέδον του, οὐδέποτε μετεχειρίζετο συνεχῆς χαράκωμα, ἀλλ' ἐσκέπαζε μόνον τὰ ἐξέχοντα σημεῖα τοῦ στρατοπέδου, δι' ἔργων μὴ ἀπαιτούντων ἢ ὀλίγων ὥρων ἐργασίαν· τὰ δὲ πρὸς τοῦτο μεταχειριζόμενα ἐργαλεῖα ἦσαν πτύα, ἀξίνοι καὶ πελέκεις, φερόμενα πάντοτε ἀπὸ τοὺς ἐπιλέκτους του.

Τὸ μέτωπον καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ στρατοπέδου πρέπει νὰ ὀχυρῶνται ἐντὸς τῆς νυκτὸς διὰ περιβολῶν, κατὰ τὸν Ῥογιιάτ, παρὰ τοῦ πεζικοῦ μόνον ὑπερασπιζομένων, ἀπεχουσῶν 120 ὀργυῖās μεταξύτων, ἢ καθ' ἡμᾶς σήμερον, ἕνεκα τῆς λίαν ἐκτενοῦς σκοποβολῆς τῶν ῥαβδωτῶν ὄπλων, κατὰ 400 μέτρα, ὡς ἂν ἐν μέτωπον χιλίων ὀργυιῶν, ἀναγκαῖον διὰ τὴν στρατοπέδουσιν 30,000 ἀνδρῶν, ἀπῆτι 8—9 περιβολὰς, σήμερον δὲν θέλει ἀπαιτεῖ ἢ τρεῖς μόνον, ὅπερ μᾶς ὑπαγορεύει νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν περιττεῦσαν ἐργασίαν εἰς τὴν κατασκευὴν ἰσχυροτέρων περιβολῶν παρ' ἐκείνων τῶν τοῦ Ῥογιιάτ, καταλλήλων ν' ἀντέχωσι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν σφαῖραν τοῦ κανονίου.

Αἱ περιβολαὶ αὗται εἰσὶν ἀνοικταὶ κατὰ τὴν πρὸς τὰ ἔσωθεν τοῦ στρατοπέδου γωνίαν, διὰ νὰ δύνανται ἐν ἀνάγκῃ οἱ κεκμηκότες ὑπερασπισταὶ ἀκωλύτως ν' ἀποσύρωνται, νέα δὲ φάλαγξ νὰ εἰσέρχεται καὶ ἀποδιώκῃ τὸν ἐπίσης κεκμηκότεν ἔχθρον, τὸν δυναθέντα νὰ καθέξῃ πρὸς στιγμὴν τὴν περιβολήν. Ἐνώνονται δὲ μεταξύτων αἱ περιβολαὶ διὰ τάφρων μὲ προπέτασμα, ὡς ἐκείνων τῶν πολιορκητικῶν παραλλήλων, ἐν εἴδη μεσοτείχων τμημένων, διὰ νὰ μὴ σκεπάζωσι τὰ πυρὰ τῶν πλευρῶν.

Διὰ τῆς τοιαύτης ὀχυρώσεως τῶν στρατοπέδων, ὡς παρατη-

ρεῖ τις, ἡ ἐξόδος καὶ ὁ εἰς τάξιν μάχης σχηματισμὸς τῶν ἀμυνομένων, καθὼς καὶ ἡ ἐπιστροφή, γίνονται ἄνωθεν τῶν προπετασμάτων, τῇ βοήθειᾳ βαθμίδων μετὰ φακέλων ἔσωτερικῶς κατεσκευασμένων.

Τὸ πυροβολικόν, κατὰ τὸ σῶρον τοῦτο σύστημα, δὲν τίθεται πλέον εἰς τὰς γωνίας ἐντὸς τῶν περιβολῶν, ἀλλ' ἐξωθεν πρὸς τὰς τάφρους τὰς μεταξύ τῶν περιβολῶν, διότι τιθεμένου ἔσωθεν, ὡς διδάσκουσι τὰ λοιπὰ τῆς ὀχυρωτικῆς συστήματα, ἀπαιτοῦνται ἀτελεύτητοι ἐργασίαι πρὸς κατασκευὴν κανονοβαθμίδων ὅπως ρίπτωσι τὰ πυρόβολα ἄνωθεν τῶν προπετασμάτων, ἢ δὲ χωρητικότης τῆς περιβολῆς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτῆς περιορίζονται σημαντικὰ, ἢ, ἐὰν καταδικάσωμεν αὐτὸ νὰ ρίπτῃ διὰ κανονοθυρίδων, περιορίζεται ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας ἐκάστου πυροβόλου, αἱ δὲ κανοθυρίδες ἐκαλύπτουσι τὸ ἔσωθεν τῆς περιβολῆς.

Τέλος τὸ πυροβολικόν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ῥογιιάτ, τιθεμένου ἐξωθεν τῶν περιβολῶν, παρέχει τὰς ἐξῆς ὠφελείας.

α) Τὰ πυρόβολα εἰσὶν εἰς μεγαλητέραν ἀσφάλειαν διότι, ἵνα κυριεύσῃ τὰς τοιαύτας κανονοστοιχίας ὁ ἔχθρος, προηγουμένως θὰ κυριεύσῃ τὰς πλαγίως αὐτῶν θεμένους περιβολὰς, ἄλλως ἢ περιφρόνησις τῶν σταυρωτῶν πυρῶν τῶν τοιούτων περιβολῶν, ἐνεργουσῶν εἰς 200 μέτρων ἀπόστασιν ἐκάστης ἤθελε τῷ ἐπειφέρει ἀναπόφευκτον καταστροφὴν.

β) Αἱ κανοστοιχίαι ὑπερασπίζουσι καλῆτερα τὰς περιβολὰς, διὰ τοῦ μὲ πολύβολα καταστρεπτικῶν πυρῶν, ἕνεκα τῆς σμικρᾶς ἀποστάσεώς των· ἐν ᾧ, ἂν τὰ πυρόβολα ἦσαν ἐντὸς, δὲν ἤθελον παρατηρεῖ πλέον τὸν ἔχθρον, ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς τὸ χεῖλος τῆς τάφρου, ἢ ἐντὸς αὐτῆς.

γ) Ἐκτὸς τῶν περιβολῶν οὐσῶν τῶν κανονοστοιχιῶν, ἔλκουσιν αὗται τὸ πῦρ τῶν ἐχθρικῶν κανονίων, καὶ οὕτω μένουσιν ἀνενόχλητοι οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν περιβολῶν, καὶ τὰ ἔργα ἀνέπαρα ἕως τὴν τελευταίαν τῆς ἐφόδου στιγμὴν.

δ') Ὅπερ εἶναι τὸ κυριώτερον εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν κανονοστοιχιῶν δὲν ἀπαιτοῦσι πρὸς πολλὰ ὀλίγου καιροῦ ἐργασίαν διὰ τὴν κατασκευὴν των· διότι, ἐπειδὴ τὸ ἔδαφος χρησιμεύει ὡς κανονόστρωμα, δὲν εἶναι τις ἠναγκασμένος νὰ δώσῃ πλέον τῶν δύο καὶ ἡμισυ ποδῶν ὕψος εἰς τὸ προπετάσμα, καὶ ὁκτὼ μέχρι ἐννέα πόδας εἰς τὸ πάχος. Ἴνα σκεπάζωνται δὲ οἱ πυροβολιστὰὶ μετὰ τὸ γέμισμα, κατασκευάζουσιν εἰς τὸ πλευρὸν ἐκάστου πυροβόλου, καθέτως τοῦ προπετάσματος, μικρὰς τάφρους 2—2/2 ποδῶν βάθος, διὰ νὰ χρησιμεύσιν ὡς ἄσυλον εἰς αὐτοὺς, μέθοδον ἣν μετεχειρίσθησαν ἐπιτυχῶς πολλάκις οἱ Ῥώσσοι καὶ οἱ Πρώσσοι.

Ἐπὶ τοιούτων ἐν γένει βάσεων στηρίζεται τὸ σύστημα τοῦ Ῥογνιάτ, τὸ παρὰ τῶν Γάλλων ἐν Σίγαλων μεταχειρισθὲν, καὶ ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν καὶ παρ' ἡμῶν μεταχειρισθὲν, ὅτε προϊόντος τοῦ χρόνου φθάσωμεν βαθμηδὸν νὰ σκεφθῶμεν περὶ ὀχυρώσεως τῶν στρατοπέδων μας· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας τῆς ὀχυρώσεως, θέλομεν πραγματευθῆ, ἐὰν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, ἐν τῷ προσήκοντι χρόνῳ.

Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ περὶ πολλῶν ἔργων τῆς ὀχυρωτικῆς ἐγένετο ἐνταῦθα παρ' ἡμῶν λόγος, καὶ πιθανόν τινες νὰ μᾶς προτάξωσι πρὸς τί ἀναφέρομεν ταῦτα, ἐνῶ κάλλιστα γινώσκομεν ὅτι δὲν ἐδιδάχθησαν, οὐδ' εἶδον οὗτοι τὰ τοιαῦτα ἔργα, ἀπαντῶμεν ὅτι καὶ διδαχθέντες καὶ μὴ, ἄνευ τῆς ἐφαρμογῆς, ὅμοιοι σχεδὸν εἰσὶ, διότι αἱ θεωρίαι μόνον ἀποβαίνουσιν ἄγονοι, καὶ ὅτι γενικὴ ἀνάγκη παρουσιάζεται καὶ διὰ τοὺς μὲν, καὶ διὰ τοὺς δὲ, συνηνωμένοι νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν. Εὐχρηθῶμεν οὖν τὸ πρῶτον εἶημα ὅπερ σήμερον κάμνομεν νὰ μὴ διακοπῇ εἰς τὴν ἀρχὴν του, καὶ θέλομεν ταχέως κατανοῆσαι ὅτι, ὅπερ μέχρι σήμερον ἐθεωρεῖτο πρὸς τινῶν ἀνυπερέβλητον ἐμπόδιον, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐτηρεῖτο ὁ στρατὸς μας καρφωμένος τρόπον τινά, ὅθεν εὐρέθη, δὲν ἦτο ἡ ἰσότης ἀράχνης διὰ πνοῆς ἀνέμου δικλυθέντος, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ὁ

μικρὸς στρατὸς μας ἐξομοιωθῆσεται μετὰ τοὺς καλητέρους τῆς Εὐρώπης, διότι ὁ Ἕλλην στρατιώτης ἔχει τὴν ἀγχίνουαν καὶ εὐκαμψίαν τοῦ Γάλλου στρατιώτου, μόνη δὲ ἡ ἀσκήσις τῷ λείπει ἵνα συγκριθῇ μετ' αὐτοῦ, περὶ ἧς πρέπει νὰ ληφθῇ πᾶσα φροντίς ἵνα κατασταθῇ οὗτος ἄξιος τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος.

Ἵπολογ. τοῦ πυροβολ. Γ. ΚΑΚΑΝΑΡΑΚΗΣ.

Περὶ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἵππικου, (ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

(Συνέχεια ἴδε φολ. 40)

Ἐν τούτοις, ἀπὸ τοῦ 1815, εἰς τὸ πεζικόν, τὸ πυροβολικόν καὶ τὸ μηχανικὸν παρουσιάσθησαν πολλαὶ περιστάσεις νὰ πολεμήσωσι καθ' ἑρῶς δυσκλωτάτους, μεγίστους, ὤραιοτάτους καὶ διδακτικωτάτους. Τὰ ὄπλα ταῦτα προώδευσαν γιγαντιαίως, διότι ἡ πράξις ἦλθεν ἐπίκουρος εἰς τὴν θεωρίαν, καὶ ἀλληλοδιαδόχως, ἐν ᾧ αἱ φυσικαὶ, αἱ χημικαὶ καὶ αἱ γεωγραφικαὶ κατακτήσεις ἀπέδιδον μέγαν φόβον εἰς τοὺς στρατοὺς.

Αἱ βελτιώσεις ἐγένοντο τηλικαῦται, αἱ εἰδικότερες ἔλαβον τοσαύτην σπουδαιότητα, ὥστε εἰς τινὰς κύκλους κατήντησαν νὰ κάμωσι προβληματικὴν τὴν ὠφελιμότητα τοῦ ἵππικου. Τὸ ρίμμη, εἶπον, διὰ τῆς εὐστοχίας καὶ τῆς ἀποστάσεως εἰς τὴν φθάνει, θὰ κρατῇ πάντοτε τὸ πυροβολικὸν εἰς ἀπόστασιν ἢ λόγχην θὰ ἀνατρέπη τὸν ἵππον· τὸ πυροβολικὸν θὰ θορυβῇ τὰς ἑλασχωρὶς αὐταὶ νὰ δύνανται νὰ βλάπτωσι τὰς κανονοσοιχίας. Τέλος, νοήμονες ἀκροβολιστὰὶ, διασπειρόμενοι εἰς τὰς ἀνομαλίας τοῦ ἐδάφους, καὶ οὐχὶ πλέον εἰς ἀνοικτὸν πεδῖον, θὰ πίμπωσι τὸν θάνατον εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας τάξεις τοῦ ἵππικου, φρουάττοντος μὲν, ἀλλὰ ταχέως ἀποθαζόμενου, διότι δὲν θὰ δύνανται ν' ἀνταποκριθῇ.

Ἀναμφιβόλως, ἡ μικρὰ τακτικὴ τοῦ ἵππικοῦ πρέπει νὰ τροποποιηθῇ· ἡ ἐν μάχῃ τάξις αὐτοῦ πρέπει νὰ ᾖ ἄλλη ἢ οἷα εἶναι σήμερον· ἀλλὰ τὸ εἰς τὴν μεγάλην τακτικὴν μέρος αὐτοῦ μᾶς φαίνεται ἐξ ἐναντίας μεγενθυθέν.

Ἄν, διὰ νὰ σπουδάσῃ τις τὰ μεγάλα ταῦτα ζητήματα, ἀφαιρέσῃ τὰς ἀθλίας προλήψεις περὶ ὄπλων καὶ ὑπηρεσιῶν, ἂν ἀποσεύσῃ τὰς ματαιότητας τῆς εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἂν κατορθώσῃ νὰ ὑπερνήκησῃ ἀρχαίας προλήψεις κακῶς δεδικαιολογημένας, ἂν βάλῃ ὡς ὁδηγὸν τὴν ἱστορίαν, πείθεται ὅτι διὰ νὰ γένη καλῶς καὶ ἐντελῶς ὁ πόλεμος, καὶ διὰ νὰ προκύψῃ ὠφέλεια ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ, ὅλα τὰ ὄπλα εἶναι ἀναπόσπαστα.

Ἐκ τοῦ συνδιασμοῦ τῶν διαφόρων ὄπλων, πρὸ τῆς μάχης ἐν τῇ μάχῃ καὶ μετ' αὐτὴν, γεννᾶται ὑψηλὴ τις ἄρμονία, ἣν μόνη ἡ μεγαλοφυΐα δύναται νὰ γεννήσῃ. Ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἔποψιν ἡ πολεμικὴ πρωτεύει τῶν λοιπῶν τεχνῶν.

Γερμανὸς τις συγγραφεὺς, ὁ βαρῶνος Κάνιτς, ἐδημοσίευσεν πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν σύγγραμμα, ἐπιγραφόμενον « Ἱστορία τῶν ἄθλων καὶ τῶν . . . . . τοῦ πρωσσοικοῦ ἵππικοῦ ». Ὁ συγγραφεὺς βοηθούμενος σταθερῶς ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ μεγάλου Φριδερίκου α' Ἱστορία τῆς ἐποχῆς μου, ἐξετάζει διαδοχικῶς τὸ μέρος ὅπερ παρέστησε τὸ πρωσσοικὸν ἵππικὸν ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ μεγαλείου του, τουτέστι κατὰ τοὺς δύο πολέμους τῆς Σικελίας, κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον, κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ 1757, 1758, 1759, 1760, 1761 καὶ 1762. Ἐκάστη μάχη σπουδάζεται κατὰ τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς λεπτομερείας, ἀφίνει δὲ τὸν μέγαν Φριδερίκον νὰ κρίνῃ καὶ ν' ἀποραίνῃται.

Ὅθεν ποτὲ δὲν βλέπομεν τὸ ἵππικὸν ἀργὸν περικυκλοῦ τὸν στρατὸν ὡς μέγα δίκτυον κατοπτεύει μακρόθεν ἀνιχνεύει τὴν χώραν ἀνησυχεῖ τοὺς πολεμίους, ἐπιτηρεῖ αὐτούς, ἢ ἀπειλεῖ τὰς πτέρυγας ἢ τὰ νῶτα αὐτοῦ. Μεγάλαι σώματα

ἵππικοῦ ἐνεργοῦσι κατ' ἰδίαν, βοηθοῦντα, ὑποστηρίζοντα καὶ εὐκολύνοντα τὰς γενικὰς κινήσεις τοῦ στρατοῦ. Τὸ ἵππικὸν τοῦτο ἀρπάζει τὰς συμπομπὰς, κομίζει εἰς τὸ στρατόπεδον τὰ τρόφιμα, ἀνακαλύπτει τοὺς πόρους καὶ τὰς ὁδοὺς, καταλαμβάνει αἰφνιδίως τὰς ἐν πορείᾳ φάλαγγας, βλέπει τὸ πᾶν, καὶ παρέχει εἰς ἅπαντας ἡσυχίαν πνεύματος καὶ σώματος, ἣτις ἀφίνει εἰς τὸν ἄνδρα, ἀρχηγὸν ἢ στρατιώτην, ὅλας τὰς δυνάμεις του. Οὕτως, οὐδέποτε ἐξαφνίζονται, ἐκλέγουσι τὸ στρατόπεδον, ἕκαστος γνωρίζει αὐτὸ, γνωρίζων τὸ μέρος αὐτοῦ εἰς τὴν εὐρείαν ταύτην συμφωνίαν.

Μετὰ ποίου διορατικοῦ, μετὰ πόσης λεπτολόγου προσοχῆς ἐξετάζει ὁ μέγας Φριδερίκος εἰς ἐκάστην μάχην τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ ἅπερ προξενεῖ τὸ ἵππικὸν του. Αἱ μάχαι αὗται εἰσι τοσαῦτα δράματα ἐπισταμένως σπουδασθέντα, καλλιτεχνικῶς συνδιασθέντα καὶ εὐτόλμως παρασταθέντα *haat la maia* « Περαιτουμένης τῆς μάχης, λέγει, οὐδὲν ἀπορασιζεται, ἂν τὸ ἵππικὸν δὲν σαρώσῃ τὸν τόπον εἰς μακρὰν ἀπίστασιν. Εἰς τὸ πρῶτον σύμπτωμα τῆς τροπῆς τῶν πολεμίων ὁ Σάϊδλιτς ἔτρεχεν ἄγων 30, 40 ἢ καὶ 60 ἕλας, οἱ δ' ἵππεις ἤνοιγον τὸ κενόν » αὕτη ἦν ἡ ἔκφρασις τοῦ βασιλέως. Τὸ ἐσπέρας, ὁ Σάϊδλιτς ἔφερε πρὸς αὐτὸν τεμάχια κατακέρατισμένου στρατοῦ καὶ ἑκατοντάδας τηλεβόλων. Φεῦ ! τὸ ῥοσβῆχ ἀπέδειξε πόσον ισχύει τὸ ἵππικὸν.

Ἄλλος Γερμανὸς συγγραφεὺς, πρὸ δέκα ἐτῶν, ἐδημοσίευσεν κριτικὴν ἱστορίαν τῶν ἄθλων καὶ . . . . . τοῦ ἵππικοῦ κατὰ τοὺς ἐπὶ ἐπαναστάσεως καὶ Αὐτοκρατορίας πολέμους. Τὸ πόνημα τοῦτο, ἐμπνευσθὲν ὑπὸ τοῦ συγγράμματος τοῦ θαρώνου Κάνιτς, εἶναι αὐστηρὸν διὰ τὴν Γαλλίαν. Ἀλλὰ πλήρες ἐνδιφερουσῶν καὶ περιεργῶν λεπτομεριῶν ὡς πρὸς τὸ μέρος ὅπερ παρέστησε τὸ ἵππικὸν ἡμῶν εἰς ἐκάστην μάχην. Εἶναι ἡ κατάστασις τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἵππικοῦ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ 1793 — 1813, καὶ βεβαίως, αἱ ἵπηρεσίαι αὗται εἶναι λαμπραὶ καὶ

ἠπρέλιμοι.

Τοιούτων βιβλίων ὑπαρχόντων, βιβλίων ἱστρικῶν καὶ ἀληθῶν, ἔχουσι δίκαιον οἱ ἐκπληττόμενοι ὅταν ἀκούσωσιν ὅτι ὁ πόλεμος δύνανται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν διαφόρων ὄπλων.

Δὲν ἀρκεῖ νὰ εἴπη τις ὅτι τὸ πεζικὸν μόνον, ὑποστηρίζομενον ὑπὸ φοβεροῦ καὶ ἐμπείρου πυροβολικοῦ, νικᾷ τὸ γνωρίζομεν. Πρέπει ὅμως ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ ἵππικὸν στοιχεῖον, ἐπισημασμένως μεταχειριζόμενον, πρὸ τῆς συναντήσεως τῶν διαμαχνομένων στρατῶν, κατὰ τὴν μάχην καὶ μετὰ τὴν νίκην, δὲν ἤθελε φέρει μεγαλύτερα ἀποτελέσματα, δὲν ἤθελε προλάβει τὴν αἱματοχυσίαν, καὶ καταστήσει τὴν ὑποχώρησιν τῶν πολεμίων ἄτακτον φυγὴν.

Οἱ Σάϊδλιτς, οἱ Μομβροῦνοι, οἱ Λασσάλαι, οἱ Λατροῦρ Μωβουρ-γιοι, οἱ Μυράτοι δὲν ἄρῃσαν ἕγνη τῆς διὰ τοσοῦτων μαχῶν διαβάσεώς των; τὰ δὲ ἐχθρικὰ κανόνια, τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸ κατὰσθημα τῶν ἀπομάχων, δὲν παρεδόθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν αἰχμαλωτισθέντα διὰ τῆς σπάλης τῶν ἡμετέρων ἵππέων;

Ἐν τούτοις καὶ οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἵππεῖς, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχηγοὶ ἐκεῖνοι, δὲν εἶχον τὴν ἐπιθυμητὴν τελειοποίησιν. Ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια ἦτο καθ' ἑξῆς καὶ οὐχὶ ἀποτελεσματικὴ τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1792—1813 ἐγένετο τοσαύτη θραῦσις ἵππικοῦ κατὰ τὴν ὀλεθρίαν ὥραν τῆς εἰσβολῆς, οἱ νικηφόροι στρατοὶ ἡμῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀπολαύσωσι τὸν καρπὸν τῶν κόπων των, δι' ἔλλειψιν δὲ ἵππικοῦ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μεταβάλωμεν τὴν ὑποχώρησιν τῶν πολεμίων εἰς φυγὴν. Τὸ πεζικὸν ἠναγκάσθη νὰ καλέσῃ πρὸς βοήθειαν τὸ πυροβολικόν· ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ τηλεβόλα διὰ νὰ κρατῶσι τὸν ἐχθρὸν μακρὰν καὶ νὰ τὸν ἀφανίσωσι πρὸ τῆς προσβολῆς. Ἡ τακτικὴ ἐσμικρύνθη· ἤρριζον δὲ περὶ μικρᾶς γωνίας γῆς διὰ βολῶν κανονίου, ἐνῶ ὁ Γουρέννος καὶ Μοντεκούκουλης κατέκταν ἐπαρχίας δι' ἐπιτηδεῖων ἐλιγμῶν, εἰς οὓς

ὄλα τὰ ὄπλα, πεζικὸν, ἵππικὸν καὶ πυροβολικὸν παρίστανον τὸ μέρος των.

Δόξα τῷ Θεῷ, τὰ μαθήματα τῶν διδιδασκάλων τούτων δὲν ἀπωλέσθησαν, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μεθ' ὑπερηφανείας ὅτι ὁ στρατὸς ἡμῶν περιέχει ὑπὲρ ποτε στοιχεῖα νίκης.

Τὸ περὶ ἀτομικῆς ἐνεργείας σχέδιον τοῦ στρατάρχου Ῥανδῶνος ὑπεδέχθη μετὰ τοσαύτης θερμότητος, ἔχι μόνον διότι τοῦτο θὰ κατὰστήσῃ τοὺς ἵππεῖς καὶ τοὺς ἵππους ἐπιδεξιωτέρους, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι προκαλεῖ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ ὄπλον τοῦ ἵππικοῦ. Αἱ πρόοδοι θὰ γεννήσωσι προόδους, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀναμφιβόλως, αἱ τελειοποιήσεις καὶ βελτιώσεις τοῦ πεζικοῦ θὰ ἐνεργηθῶσι καὶ εἰς τὸ ἵππικόν. Διὰ τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας θὰ φθάσωσιν εἰς τὴν διατήρησιν προσωπικοῦ καὶ ὑλικοῦ τοσοῦτον πολυτίμου. Κατ' ἀρχὰς θὰ συμβῶσι ζημίαι, διότι οἱ ἵπποι, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς εἶναι τοσοῦτον εἰρηνικῆ, δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἐργασίαν χωρὶς νὰ γίνῃ ἐπικισθητὴ ἀντίδρασις τις· ἀλλὰ βηματισμῶν, ἄλματα χανδάκων καὶ φραγμῶν θὰ θέσωσιν ἴσως εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν ἵππους προβεβηκότας ἢ καχεκτικούς· θὰ πάθωσι, καὶ τοῦτο θὰ ἦναι καλόν, διότι οὗτοι ἤθελον πάθει μετὰ τριῶν ἡμερῶν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰπουργοῦ διαγραφόμενος σκοπός, δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρήσωμεν ἕνεκα τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐκτελέσεως καὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς ἐνάρξεως. Ὅλα δύσκολα θὰ ἦναι τὸ πρῶτον ἔτος, αἱ δὲ πικρῶσαισθησόμεναι δυσκολαὶ δὲν θὰ λείψωσιν· ἀλλ' ἐν πολέμῳ ἕκαστος ἀνὴρ, ὢν γεγυμνασμένος μεθ' ἵππου καλῶς ἀπεσκευασμένου, δὲν θὰ ἦναι εἰς θέσιν νὰ θεωρῇ συνταγματὴ ἢ μέρος συντάγματος ἵππικοῦ ὡς δυσδιάλυτον μίτον. Ὁ ἵππεὺς καὶ ὁ ἵππος του θὰ ἐξέρχεται τῆς πάλης ὡς ἐξέρχεται ὁ πεζὸς ἀπὸ τῶν ἐν Ἀφρικῇ πολέμων· τὸ ἵππικὸν ἀντὶ βάρους θὰ ἦναι ἰσχυρὸν βοήθημα.

Ἀναμφιβόλως τὸ πεζικὸν θὰ ἦναι φοβερότερον ἢ ὅσον ἦτο

πρὸ εἰκοσαετίας. Τὸ πυροβολικὸν θὰ φέρῃ περισσότερα ἀποτελέσματα κατὰ τῶν φαλάγγων τοῦ ἵππικοῦ· ἀλλὰ δι' αὐτὰ ταῦτα τὰ αἷτια πρέπει νὰ βελτιώσωμεν τὸ ἵππικόν.

Τὸ σχέδιον τοῦ στρατάρχου Ρανδῶνος μόνον δύναται νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν διὰ τῆς ἀτομικῆς προόδου.

Δὲν ὑπάρχει πεπαιδευμένος ἀξιωματικὸς ὅστις δὲν εἶναι πεπεισμένος ὅτι ὁ πρῶτος εὐρωπαϊκὸς πόλεμος δὲν θὰ ἐπιφέρῃ μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὴν τακτικὴν τῶν διαφορῶν ὄπλων.

Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἡ τακτικὴ τοῦ ἵππικοῦ τείνει εἰς τὸ ν' ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τῆς τοῦ πεζικοῦ· αἱ συνδιασμέναι κινήσεις αὐτῶν θὰ προσεγγίζωσιν ὀλιγώτερον, καὶ ἡ ἔνωσις τῶν ὄπλων εἰς τὸ πεδίον θὰ ἦναι ἥττον συνδεδεμένη.

Ἐξηγοῦμεν τὸν στοχασμὸν μας.

Ἄλλοτε ἡ ἔνωσις τῶν τριῶν ὄπλων ἦν ὄλως συνδεδεμένη, ὑπῆρχε σχεδὸν συγχώνευσις. Οὕτως ὁ Γουσταῦος Ἀδόλφος ἐτοποθέτει οὐλαμούς πεζικοῦ μεταξὺ τῶν ἰλῶν τοῦ ἵππικοῦ. Ἐπὶ πολὺν χρόνον τὰ τάγματα τοῦ πεζικοῦ εἶχον παρ' ἑαυτοῖς τηλεβόλα· τὸ ἵππικὸν ἐπυροβόλει, τὸ δὲ πεζικὸν ἦν ὀπλισμένον μὲ δόρατα. Αὕτη δ' ἦν ἡ μᾶλλον συνδεδεμένη ἔνωσις τῶν τριῶν ὄπλων.

Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι μ' ὄλην τὴν πρὸς ἀλληλα βοήθειαν, τὰ διάφορα ὄπλα δὲν πρέπει νὰ συνδέωνται στενωῶς, διότι παραλύουσι ἀπολλύοντα τὰς σχετικὰς ιδιότητας. Φριδερίκος ὁ β' παρὰ τὸ Μολδίτζ ἐχώρισε τὰ ὄπλα, κατήργησε τὰ πυρὰ τοῦ ἵππικοῦ, ἦνωσε τὸ πεζικὸν εἰς μάζαν, ἔθεσε τὸ πυροβολικὸν μόνον διὰ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν θέαν του ὄλην τὴν ἑκτασιν, καὶ ἐσχημάτισε τὰς ἴλας του κεχωρισμένας.

Ἴδου τετελεσμένη ἐπανάστασις εἰς τὴν τακτικὴν τῆς μάχης. Ἡ ἐπανάστασις αὕτη θὰ τελεσθῇ εἰς τὴν μεγάλην τακτικὴν, διότι θὰ ἐρωτήσῃ ποῖον ὄργανον τοῦ πολέμου καλεῖται ἵππικόν; τίς ὁ σκοπὸς του; καὶ τίνα τὰ προσφορώτερα μέσα

πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ;

Αἱ ἀποκρίσεις θὰ ἦναι εὐκολοί, ἀπῆντισε πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ὁ μέγας Φριδερίκος « Τὸ ἵππικὸν δὲν δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ὄπλα τον εἰμὴ εἰς ἐπίθεσιν ». — « Νὰ διατηρῶμεν ἕν ὄπλον εἰς βαρὸς τῶν λοιπῶν, ἢ νὰ θυσιάζωμεν ἄλλο ἀνώφελῶς, εἶναι ὡς τὸ νὰ μὴ γνωρίζωμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν οὐδέτερον ». — « Σκοπὸς τοῦ ἵππικοῦ δὲν εἶναι νὰ ἀποδιώκῃ τοὺς πολεμίους δι' ἐλιγμῶν ἀπειλητικῶν, ἀλλὰ νὰ τοὺς καταστρέφῃ ». — « Πᾶν ἵππικόν, ὅπερ παρίσταται ἀπλοῦς θεατῆς μάχης τινὸς χωρὶς νὰ λάβῃ μέρος, ἀπώλεσε μίαν εὐκαιρίαν ». — « Τὸ ἵππικὸν εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀληθὲς στοιχεῖόν του, ὡσάκις πρόκειται προχώρησις » . . . — Ὁ σύρων κατόπιν του τὸ ἵππικόν, ἀντὶ νὰ τὸ ἀποστέλλῃ πρὸς τὰ πρόσω, δὲν ἀξίζει νὰ ὀνομασθῇ στρατηγός ». — « Τὸ ἵππικὸν εἶναι τὸ τηλεσκοπίον τοῦ ἀρχιστρατήγου ».

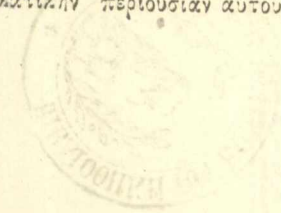
Θέλομεν ἐξετάσει ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν τὸ προσωρινὸν σχέδιον τῆς ἀτομικῆς ἐκπαιδύσεως, ὅπερ ὁ Ὑπουργὸς διέταξε νὰ δοκιμασθῇ εἰς τὸ ἵππικόν. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ὄλως εἰδικῆς σπουδῆς ταύτης, μᾶς ἐφάνη εὐλογον νὰ εἴπωμεν λέξεις τινὰς περὶ τοῦ ἵππικοῦ, ὄπλου δαπανηροῦ μὲν, καὶ δυσμεταχειρίστου, ἀλλὰ πολυτίμου καὶ πληρόντος ἐν μιᾷ ὥρᾳ διὰ λημπρῶν κατορθωμάτων πᾶν ὅ,τι ἐξοδεύεται δι' αὐτό.

Μετεφράσθη ἐκ τοῦ *Moniteur de l' armée*.

Γ. ΜΟΥΣΚΙΑΗΣ
Ἀνθυπασπιστής.

Περὶ τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄργανῶν τῶν ἀξιωματικῶν.

Ὁ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς Ἐπισήμου Στρατιωτικῆς Ἐφημερίδος καταχωρισθεὶς πίναξ τοῦ παρελθόντος ἔτους τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄργανῶν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ δεικνύει καθαρῶς τὴν χρηματικὴν περιουσίαν αὐτοῦ, καὶ τὰς διανε-

μομέναις συντάξεις εις τὰς οικογενείας τῶν ἀποβιωσάντων ἀξιοματικῶν. Τὸ καθαρὸν χρηματικὸν κεφάλαιον τοῦ ταμείου τούτου λογίζεται εις τὸ τέλος τοῦ 1859 ἔτους εἰς δρ. 282, 014, ἐξ ὧν αἱ μὲν 218,952 εἰσὶ παρακατατεθειμέναι εἰς τὴν τράπεζαν ἐπὶ 5 0|0· αἱ δὲ ἄλλαι 63,062 μένουσι ἀνευ τόκου ὡς προκαταβολαὶ τῶν ἐγγάμων ἀξιοματικῶν, εἰσπραττόμεναι κατὰ μῆνα ἐκ τῶν ἀποδοχῶν αὐτῶν.

Προσεχῶς θέλομεν ὁμιλήσει περὶ τούτου.

Δημοσιεύοντες τὸ πρὸς τὸν κύριον Ἀναστάσιον Μανάκην, γενικὸν πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐν Σεβίλια, εὐχαριστήριον ἔγγραφον τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείου περὶ προσφοράς αὐτοῦ εἰς τὸν Ἑλλ. στρατὸν ἑκατὸν ἀντιτύπων τῆς ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ κυρίου Κ. Πικέρνη ἐκδοθείσης τακτικῆς τῶν τριῶν ὄπλων, ἀπονέμεμεν καὶ ἡμεῖς αὐτῷ τὸν προσήκοντα ἔπαινον διὰ τὴν προσφορὰν ταύτην. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ὁ φιλογενέστατος οὗτος Ἕλλην, ὁ τοσοῦτον μοχθήσας ἐν τῷ ἱερῷ ἡμῶν ἀγῶνι, θέλει παρατείνει τὰς εὐεργεσίας τῆς καὶ εἰς ἄλλας ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀγαθοεργίας.

Ἄριθ. 3,140.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Πρὸς τὸν Κύριον Μανάκην.

« Μετ' εὐχαριστήσεως ἐδέχθη καὶ ἔλαβε τὸ Ὑπουργεῖον
« τοῦτο τὰ παρ' ὑμῶν προσφερθέντα εἰς τὸν Στρατὸν ἑκατὸν
« ἀντίτυπα τοῦ συγγράμματος τῆς τακτικῆς τῶν τριῶν ὄ-
« πλων, ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ Κυρίου Πικέρνη.

« Ἐκφράζοντες πρὸς ὑμᾶς τὰς εὐχαριστήσεις μας διὰ τὴν
« ὑπὲρ τοῦ Στρατοῦ ἀγαθὴν προαίρεσιν ὑμῶν, σὰς γνωστοποι-
« οῦμεν συνάμα ὅτι θέλομεν διαθέσει τὰ ἀντίτυπα ταῦτα
« κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

« Δέχθητε, Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαι-
« réτου ὑπολήψεώς μας.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 21 Μαρτίου 1860.

(Γ. Σ).

Ὁ Ὑπουργός
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

**ΕΠΙΣΗΜΟΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ**

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τῆ 30 Ἀπριλίου 1860.

Τ Α Μ Ε Ι Ο Ν

Χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἑλλᾶς.

1853, ἔτος συστάσεως.

ἔτος 1859

Ι Σ Ο Ζ Υ Γ Ι Ο Ν

τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ ἀνωτέρω ταμείου.

Σελὶς Γενικοῦ Βιβλίου	Αἰτιολογία	Πίστωση		Χρέωση	
		Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.
522	Ἡ περιουσία τοῦ ταμείου εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀνωτέρω ἔτους 1859 ἀναβαίνει εἰς	294353	5		
277	Ἀραιουμένων τῶν ἐξόδων ὡς τὸ ὑπόμνημα τοῦ 6 κεφαλαίου	9656	67		
	Μένει περιουσία			284696	38
	Εἰς κτήματα				
	Εἰς πραπεζικὰς μερίδας				
418	Εἰς χρήματα διάφοροι ὀφείλονται α) τὸ ἐπὶ τόκῳ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν	218952	64		
485	β) τὰ ὀφειλόμενα δι' ὑπόλοιπον καταβολῆς παρὰ τῶν πρὸ τοῦ Νόμου ἐγγάμων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ	63062	14		382044 78
	Ὄφειλονται παρὰ τοῦ ταμείου διὰ καθυστερουμένης βοήθειας			318	40
	* Ἀθροισαίς			282044	78
				282044	78

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 25 Φεβρουαρίου 1860.

Ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν ἀξιωματικῶν.

Δ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ,

Συνταγματάρχης, Πρόεδρος

ΓΡ. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ,

ΑΔΚ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ,

Λοχαγός,

Λοχαγός.

Ἐπεξεργάστη κατὰ τὰ βιβλία
καὶ ἀνεγνωρίσθη ἀκριβῶς

ὁ Βασιλ. Ἐπίτροπος

ΒΜΜ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ,

Στρατ. Ὑπεπιμελητής.

Ὁ Γραμματεὺς

ΙΩ. ΠΙΣΣΑΣ,

Ἐπικταληματίας.

Αριθμ. αρίθμ.	Επώνυμον και όνομα του αποθανόντος οικογενειάρχου.	Βαθμός	Όνομα και επώνυμον τής συζύγου ή του κηδεμόνος ή του τέκνου.	Επληρώθησαν κατά τας διανεμητικὰς καταστάσεις και αποδείξεις										Παρατηρήσεις
				Διά το έτος 1858					Διά το έτος 1859					
				τήν Δ. τριμηνίαν	Άθροισαι		τήν Α. τριμηνίαν	τήν Β. τριμηνίαν	τήν Γ. τριμηνίαν	Άθροισαι		Γενική άθροισαι		
δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.	δραχ. Λ.					
1	Ρένος Έδουάρδος	υποστράτηγος	Εθέρσουνη ή σύζυγος	99 26	99 26	96 45	400 22	402 40	298 77	398 03				
2	Γεώργιος Γαρδινιώτης Αλέξιος	"	Κλεοπάτρα "	99 26	99 26	96 45	400 22	402 40	2 8 77	398 03				
3	Φαρμάκης Ιωάννης	σ.νιχημ.	Γεώργιος Φιρμάκης ό κηδεμόν	74 50	74 50	72 42	75 49	76 66	224 27	298 77				
4	Βαλιάνος Θεόδωρος	"	Ασπασία Ζωγράφου ή σύζυγος	74 50	74 50	72 42	75 49	76 66	224 27	298 77				
5	Τσώτ Παρίων Αύγουστος	"	Μαργαρίτα Δημήτρη "	74 50	74 50	72 42	75 49	76 66	221 27	298 77				
6	Σκαρβέλης Νικόλαος	"	Σαρία "			96 56	75 49	76 66	218 44	248 44				
7	Ρόδος Αναστάσιος	άντισυνταμ.	Ζαφείρω Τολιπιδούλο "	62 55	62 55	60 81	63 49	64 40	488 34	250 89	Από 1 Δεκεμβρίου 1858			
8	Μεντελιδης Δημήτριος	"	Παρασκευούδα "	62 55	62 55	60 81	63 43	64 40	488 34	50 89				
9	Σπλιωτόπουλος Γεώργιος	χαρ.	Αικατερίνη πνέρη "	53 65	53 65	52 44	54 44	55 49	464 41	245 06				
10	Λιανός Κωνσταντίνος	"	Έλνη "					3 80	36 80	36 80				
11	Βουρικώφης Ρ.θέτος	ταγματάρχης	Μαργαρίτα Βουγιούδα "	53 65	53 65	52 44	54 44	55 49	464 41	215 06	Από 1 Αυγούστου 1859.			
12	Αξελός Ιωάννης	"	Θαδώρα Γκινάκα "	53 65	53 65	52 44	54 44	55 49	461 41	245 06				
13	Ατζολίνος Φραγκίσκος	"	Οδυσσεύς Ατζολίνος ό κηδεμόν	53 65	53 65	52 44	54 44	55 49	464 41	245 06				
14	Μακροδύμου Στάμος	"	Δημητρούδα Κωνσταντίνου ή σύζυγος	53 65	53 65	52 44	54 44	55 49	464 41	245 06				
15	Κίτσου Ιωάννης	"	Εύγεν ύδα Βασιλάκη "	53 65	53 65	52 44	54 44	55 49	461 41	245 06				
16	Παπαβασιός Δημήτριος	"	Άλεξάνδρα "	35 77	35 77	38 44	39 99	40 49	462 41	497 48				
17	Λόμρου Γεώργιος	χαρ.	Μαργαρίτη "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91	Από 1 Νοεμβρίου 1858.			
18	Πτσάλης Νικόλαος	έπιαιτρός	Άθαν. και Κ. Πετσάλα οι κηδεμόνες	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
19	Κάλανδρος Ανδρίας	λοχαγός	Μαρία Φλογαίτου ή σύζυγος	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	41 27	458 91				
20	Καραγιάννης Δημήτριος	"	Έλνη "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	50 91				
21	Καβέλης Ιωάννης	"	Αικατερίνη Μητροπούλου ή σύζυγος	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
22	Θεοδώρου Αντώνιος	"	Έταμει ώνας Μικρός ό κηδεμόν	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
23	Μπαϊρακτάρης Ν. Γεωργίου	"	Άνθουλα Κουτσουκεραπούλου ή σύζυγος	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
24	Ντούζος Ιωάννης	"	Γιαννούδα "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
25	Ναυαμίδης Δημήτριος	"	Παναγιώτα Λιγαριά "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	49 27	458 91				
26	Βαλτινός Πάνος	"	Νέλω Α. Τζώτζου "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
27	Άγγελάκης Θεόδωρος	"	Αικατερίνη "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
28	Φίλιππου Δημήτριος	"	Αικατερίνη "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
29	Παράσχου Νικόλαος	"	Μαργαρίτ Κουτροπούλ. ή εκ 2 γάμου σύζ.	39 64	39 64	39 99	39 99	40 77	80 76	420 40				
30	Θωσίου Μίτσος	"	Μαρία ή σύζυγος	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
31	Γιαννούλη Δημήτριος	"	Άγγελική Ράλλη ή σύζυγος	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
32	Καρανός Αθανάσιος	"	Άσπασία Σαργίου "	39 64	39 64	38 51	39 99	40 77	419 27	458 91				
33	Κολοκοτρώνης Βασίλειος	"	Αικατερίνη "	26 43	26 43	38 51	39 99	40 77	419 27	445 70	Από 1 Νοεμβρίου 1858.			
34	Κακοράτος Διονύσιος	"	Βασιλική "					5 56	54 36	54 36	Από 1 Ιουλίου 1859.			
35	Δημόπουλος Θωμάς	"	Μαργαρίτα "					26 67	40 77	67 43	Από 1 Μαΐου 1859.			
36	Ζακωάτης Γεώργιος	έπικαταλυμ.	Αικατερίνη "	39 64	39 64	28 1	39 99	40 77	419 27	430 91				
37	Χουαθόπουλος Θεμιστοκλής	ιατρός ά τάξ.	Πηνελόπη Σμαδινού "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 9				
38	Παναγιούλας Νικόλαος	υπολοχαγός	Εθέρσουνη Δημητριάκαράκου ή σύζυγος	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
39	Γιάγκου Δημήτριος	"	Εκνή Π. Ζαχαρίου "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
40	Μορενίτης Ήλίας	"	Ελένη "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
41	Παπανδρέου Ιωάννης	υπομοίρ.ά.τάξ.	Δεσποινού "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	8 70	449 49				
42	Παπαγεωργίου Δημήτριος	ιερέας	Άθουδα "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
43	Δημητρίου Νικόλαος ά.	υπολοχαγός	Γαρουφαλιά Ιωάννου "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
44	Ταμβακάκης Νικόλαος	"	Μαρία Καλικαντή "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
45	Κραχρήστου Σπύρος	"	Μαργαρίτα Ευσταθίου "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
46	Δημητρίου Νικόλαος β'	"	Φωτεινή Χαλιπούλου "	29 79	29 79	28 97	30 08	30 65	89 70	449 49				
47	Παπαδάκης Παναγιώτης	"	Καλλιόπη Π. Γγγλέση "	33 09	33 09	32 49	33 42	30 65	99 66	432 75				
48	Πάσχος Βασίλειος	"	Δημητρούδα "					30 88	30 05	60 73	Από 1 Απριλίου 1859.			
49	Σαρμακιζης Απόστολος	άνθυπολοχαγ.	Θαδώρα "	24 74	24 74	24 03	24 95	25 44	74 42	99 46				
50	Ακριβού Τριαντάφυλλος	"	Κ. Κογκόπουλος ό κηδεμόν	24 74	24 74	94 03	24 95	2 44	74 42	99 46				
51	Ηλιάδης Γεώργιος	υπομ. β' τάξ.	Σαματική Ψακοπούλου ή σύζυγος	24 74	24 74	24 03	24 95	25 44	74 42	99 46				
52	Γεωργίου Ευστράτος	λοχαγός	Έλένη Παπανδρέου "	39 64	39 64	38 51	39 99		78 50	448 44	Ήλθεν εις έτερον γάμον την 16 Ιουλίου 1859.			
Υπόλοιπον πληρωτέον . . .				2049 95	2049 95	2080 27	2234 85	2339 28	651 40	8704 35				
Κράτησις του 1/10 δ.α. καταβολήν				223 91	223 91	334 63	243 82	255 96	731 44	955 32				
Όφειλόμενον μίσημα				2273 86	2273 86	2344 90	2475 67	2595 24	7382 84	965 67				

Έν Αθήναις την 25 Φεβρουαρίου 1860

Η διοικητική επιτροπή του ταμείου των χρωών και όφρανών των αξιωματικών της ξηράς

Δ. ΣΤΑΥΡΙΑΔΗΣ.

Ο Βασιλ. Έπίτροπος
ΕΜΜ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ Σπρ. Υπεπιμελητής.

ΓΡΗΓ. ΚΟΥΜΟΥΝΑΟΥΤΟΣ,
Λοχαγός,

Συνταγρ. Προεδρός,

ΑΔΚ. ΑΝΓΥΡΟΠΗΛΑΟΣ,
Λοχαγός.

Ο Γραμματέας
ΙΟΥ. ΠΙΣΣΑΣ, Έπικαταλυματίας.